

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

Nr

4848

1. Obiekt

512/5

BUDYNEK MAGAZYNU GORZELNI

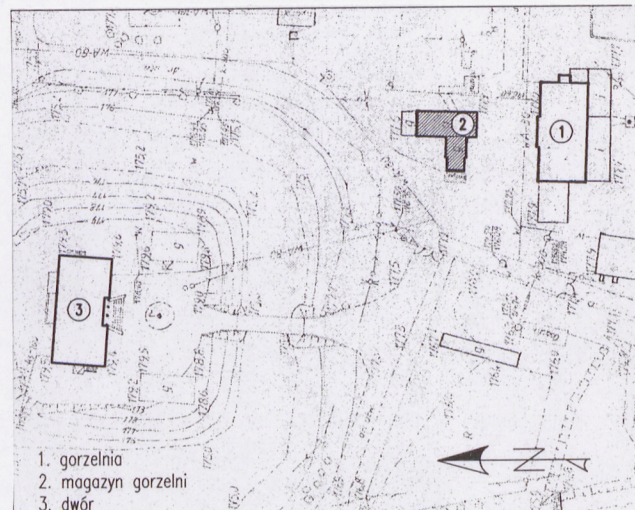
2. Czas powstania

ok. 1880 r.

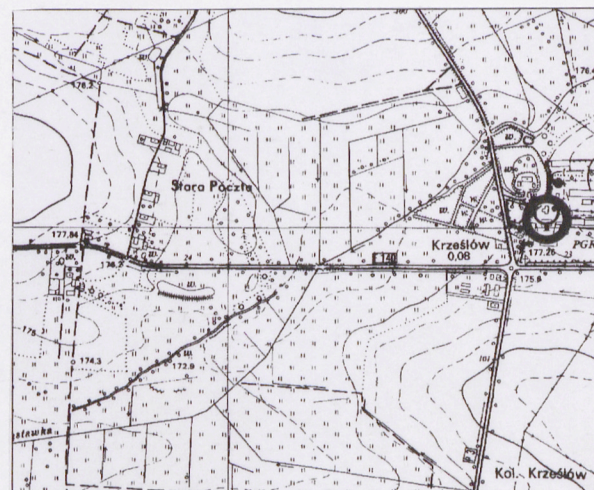
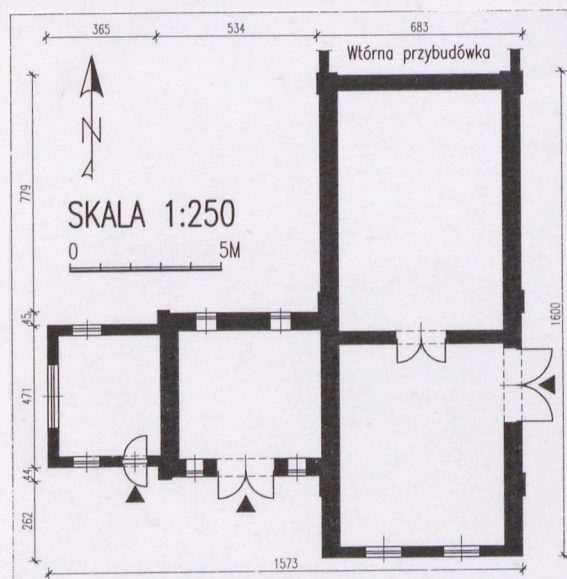
3. Miejscowość

KRZEŚLÓW

11. Zdjęcia, rzut, sytuacja, orientacja

PLAN SYTUACYJNY
skala 1:2000

0 50 100M



PLAN ORIENTACYJNY skala 1:20000

4. Adres

Krzeszów

97-425 Żelów

nr ewidencyjny działki 5

nr księgi wieczystej

5. Przynależność administracyjna

województwo łódzkie

powiat bełchatowski

gmina Żelów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna przed 01.01.1999

Województwo piotrkowskie

Gmina Żelów

8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr rejestru 392

Nr Kl. IV 5340/13/88 z dnia 31.05.1988 r.

W XIX w. i w I połowie XV w. wieś Krześlów należała do uposażenia arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. Od 1441 r. była częścią dóbr Jana Trzebińskiego. W XVI w. przeszła w ręce Piotra S. Gmolińskiego, później jego potomków. W posiadaniu Gmolińskich Krześlów pozostał do ok. połowy XVIII w. a potem przeszedł na własność rodziny Siemińskich. Majątek Krześlów miał wielu właścicieli. Wg pierwszego zapisu w księdze hipotecznej w roku 1821 właścicielami Krześłowa byli trzej bracia: Karol, Napoleon i Michał Walewscy. W roku 1833 majątek nabył Jan Wincenty Ostrowski a następnie Wincenty Węsierski, który w 1853 roku sprzedał dobra Krześlów Apolinaremu z Wronikowa. Od 1866 r. właścicielami majątku byli Julian i Józefa z Zaborowskich małżonkowie Waliccy, a następnie ich dzieci: Tadeusz, Michał i Maria. Od 1933 r. jedynym właścicielem pozostał Bronisław Walicki z żoną, syn Tadeusza Walickiego. W Krześłowie prowadzono wielokierunkowe gospodarstwo rolne tj. hodowla koni, stawy rybne, gorzelnia. W 1945 r. dobra Krześlów uległy parcelacji i przeszły na rzecz Skarbu Państwa, gdzie od 1954 r. prowadzono Państwowe Gospodarstwo Rolne. Gorzelnia krześlowska założona została w roku 1839. W I poł. XX wieku należała do sukcesorów Tadeusza Walickiego, ówczesnego właściciela majątku. Na początku lat 20-tych XX w. w gorzelnii zatrudnionych było 10 pracowników. Ostatnim właścicielem gorzelnii był Bronisław Walicki. W 1945 roku, po parcelacji majątku, stare i zużyte urządzenia produkcyjne wymienione zostały na nowsze przywiezione z innych gorzelnii. W roku 1989 majątek przeszedł do dyspozycji Agencji Rolnej Własności Skarbu Państwa, która odsprzedała go następnie Przedsiębiorstwu Produkcyjno-Handlowemu z o.o. „Cleve” w Kaliszu. Majątek jeszcze wielokrotnie zmieniał właścicieli, w rezultacie czego podupadł, a zabytkowe budynki ulegały stopniowej dewastacji.

Sytuacja: budynek magazynu gorzelnii położony jest na terenie d. zespołu folwarcznego w Krześłowie zlokalizowanego przy skrzyżowaniu dróg: wojewódzkiej nr 483 wiodącej z Bełchatowa do Łasku i drogi lokalnej z Piotrkowa do Widawy. Teren d. zespołu folwarcznego dostępny jest poprzez wjazd od strony zachodniej z drogi nr 483. Po północnej stronie wjazdu przed terenem d. podwórza folwarcznego zlokalizowany jest park z dworem położonym na sztucznej wyspie otoczonej fosą. Zabudowa folwarczna skupiona jest na ogrodzonym terenie o kształcie działki zbliżonym do trapezu. Budynek magazynu gorzelnii znajduje się w zachodniej części założenia, tuż przy wjeździe na teren podwórza, po północnej stronie drogi wewnętrznej prowadzącej przez teren dawnego folwarku. W otoczeniu budynku występuje nawierzchnia ziemna i trawnikiem.

Materiał, konstrukcja, technika: budynek murowany z cegły na zaprawie wapiennej. Budynek wewnątrz otynkowany.

Stropy: drewniane belkowe.

Wieżba dachowa: drewniana konstrukcji krokwiowo-jętkowej.

Pokrycie dachu: dachy nad dwoma niższymi częściami pokryte papą na lepiku położoną na deskowaniu pełnym. Nad wyższą częścią obecnie trwa wymiana konstrukcji więźby dachowej i pokrycia dachu. Docelowo wszystkie części budynku mają być kryte blachą cynkową.

Posadzki: we wszystkich pomieszczeniach wylewki betonowe.

Schody: w głównym pomieszczeniu magazynowym schody na antresolę drewniane, jednobiegowe, ażurowe z drewnianą poręczą.

Stolarka okienna: wtórna, w głównej części magazynowej okna metalowe, stałe, 6-kwaterowe; w części zachodniej (w stróżówce) okna drewniane, pojedyncze, stałe; w części pomiędzy stróżówką a głównym budynkiem magazynowym w elewacji południowej okna drewniane konstrukcji ościeżnicowej, ob. otwory okienne bez szyb, przysłonięte płytami pilśniowymi.

Stolarka drzwiowa: wtórna, w stróżówce drzwi drewniane deskowe jednoskrzydłowe, wewnątrz drzwi jednoskrzydłowe z płyty pilśniowej; w części środkowej drzwi drewniane deskowe, dwuskrzydłowe, fronty obite płytą pilśniową; w głównej części magazynowej w elewacji wschodniej drzwi drewniane deskowe, dwuskrzydłowe; wewnątrz magazynu drzwi metalowe, dwuskrzydłowe.

Rzut: budynek na rzucie litery T; główna część magazynowa na rzucie wydłużonego prostokąta, od strony zachodniej do części magazynowej przylegają pod kątem prostym dwie znacznie mniejsze części założone na rzucie prostokątnym. W skrajnym zachodnim pomieszczeniu mieści się stróżówka. Obie części dostępne poprzez wejścia od strony południowej. Główne pomieszczenie magazynowe dostępne poprzez wejście w elewacji wschodniej. Pomieszczenia od zachodu jednoprzestrzenne, układ pomieszczeń w części magazynowej dwutraktowy. Do głównej magazynowej części os. strony północnej przylega prostokątna wtórna przybudówka.

Bryła: budynek złożony z dwukondygnacyjnej części magazynowej krytej dachem dwuspadowym o kierunku kalenicy północ-południe i przyległych doń pod kątem prostym od strony zachodniej dwóch parterowych znacznie niższych i węższych przybudówek krytych dachami dwuspadowymi o kierunku kalenic wschód-zachód. Od północy do części magazynowej przylega parterowa przybudówka kryta dachem płaskim.

Elewacja frontowa (południowa): wszystkie elewacje nie tynkowane (poza wtórną północną przybudówką); elewacja 7-osiowa, jedno i dwukondygnacyjna, złożona z elewacji dwóch zachodnich części i elewacji szczytowej głównej części magazynowej.

Otwory okienne prostokątne, w części pomiędzy stróżówką a częścią magazynową otwory okienne zamknięte łukiem pełnym z ceglanymi łukowymi naprożami i ceglanymi parapetami i ceglanym fryzem kostkowym w zwieńczeniu, ta część na niewysokim cokole oblicowanym nieregularnymi ciosami kamiennymi, pośrodku szeroki otwór drzwiowy zamknięty górą łukiem odcinkowym. W elewacji szczytowej części magazynowej wtórne prostokątne otwory okienne z wyraźnymi śladami pierwotnych wielkości okien. W zwieńczeniu elewacji drewniana sterczyna.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
860,88 m ³	114 m ²	gospodarcze	gospodarcze
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.)		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
<p>2010 r. – aktualnie wykonywany jest kapitalny remont magazynu gorzelni w zakresie: wymiana więźby dachowej, wykonanie obróbek blacharskich z blachy tynkowo-tytanowej, wykonanie rynien i rur spustowych z blachy powlekanej, skucie tynków i oczyszczenie ścian, naprawa ubytków w ścianach zewnętrznych, odnowienie i uzupełnienie dekoracji archit., wymiana stolarki okiennej i drzwiowej na drewnianą na wzór istniejącej. Prace prowadzone są na podstawie dokumentacji: Projekt budowlany. Remont/renowacja dwóch budynków dawne gorzelni, dz. Nr ewid. 5, obręb Krześłów PGR, gmina Żelów, 2010 r., przech. w WUOZ w Łodzi, Delegat. w Piotrkowie Tryb., syg. 722/1.</p>		<p>Po trwającym obecnie remoncie budynek będzie w dobrym stanie technicznym.</p>	
		20. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		Zakończenie remontu kapitalnego.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi, Delegatury w Piotrkowie Trybunalskim:
- Zespół zabudowań folwarcznych, Karta ewidencyjna zabytków architektury i budownictwa, Ewa Szelągowska 1990;
- Projekt budowlany. Remont/renowacja dwóch budynków dawne gorzelni, dz. nr ewid. 5, obręb Krześłów PGR, gmina Żelów, 2010 r., sygn. 722/1.
- Ewidencja zabytkowego parku w Krzelowie, gmina Żelów. Z. Chilarska, Z. Kotnowska, L. Smockiewicz, 1980 r.

22. Bibliografia

Żelów wspólnota nacji, wyznań, kultur, S. Papuga, A. Gramasz, Łódź 2003 r.

23. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracowanie karty ewidencyjnej (data i podpis)

tekst XI.2010 r. Anna Pełka
(data i podpis)

plany, rysunki XI.2010 r. Anna Pełka
(data i podpis)

zdjęcia fotograficzne XI.2010 r. Anna Pełka
(data i podpis)

miejsce przechowywania negatywów :

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

2 wkładki do karty ewidencyjnej zabytków architektury i budownictwa

1. Miejscowość KRZEŚLÓW	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres BUDYNEK MAGAZYNU GORZELNI Krzesłów 97-425 Zelów	6. Zawartość wkładki TEKST, ZDJĘCIA
2. Gmina ZELÓW		
3. Powiat BEŁCHATOWSKI		
4. Województwo ŁÓDZKIE		

Cd. pkt 12

Omawiany budynek magazynu gorzelni powstał ok. roku 1880 za czasów rodziny Walickich.

Budynek został współcześnie rozbudowany. Od strony zachodniej dobudowano niewielką stróżówkę a od północy pomieszczenie gospodarcze.

Styl: fasada budynku nosi cechy XIX-wiecznej eklektycznej architektury przemysłowej z elementami neogotyckimi i tzw. stylu szwajcarskiego.

Autor: nieznany

Cd. pkt 13

Elewacja wschodnia: jednokondygnacyjna, 1-osiova, artykułowana pilastrami. W przyziemiu drewniane wrota. Cokół częściowo oblicowany nieregularnymi ciosami kamiennymi. Od północy znacznie niższa przybudówka.

Elewacja północna: 3-osiova, złożona z elewacji szczytowej części magazynowej z pilastrami w narożach, w przyziemiu z niższą wtórną przybudówką, od zachodu znacznie niższe elewacje przybudówek. Elewacja części środkowej opracowana w sposób analogiczny jak od strony południowej.

Elewacja zachodnia: 1-osiova, złożona z elewacji części magazynowej artykułowanej pilastrami, w przyziemiu w części południowej elewacje szczytowe przybudówek. Elewacja stróżówki z prostokątnym otworem okiennym pośrodku.

Wnętrze: brak pierwotnego wystroju, częściowo zachowało się nieoryginalne wyposażenie gorzelni w postaci kolumny rektyfikacyjnej i zbiorników do procesu technologicznego.

Instalacje: elektryczna,

Widok od strony południowo-wschodniej





Elewacja zachodnia



Widok od północnego-zachodu



Elewacja północna



Elewacja wschodnia. Widok od północnego-wschodu.

1. Miejscowość KRZEŚLÓW	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) oraz adres BUDYNEK MAGAZYNU GORZELNI Krzesłów 97-425 Zelów	6. Zawartość wkładki ZDJĘCIA
2. Gmina ZELÓW		
3. Powiat BEŁCHATOWSKI		
4. Województwo ŁÓDZKIE		



Elewacja frontowa. Część zachodnia.



Elewacja frontowa detal.



Elewacja wschodnia. Wrota.



Główna część magazynowa. Wnętrze.



Główna część magazynowa. Wnętrze.



Główna część magazynowa. Północna ściana szczytowa.